

зумовили радикалізацію галицького суспільства, в т.ч. його робітничого сегменту.

1. Воля. – 1900, Рік I. – 1 цьвітня, ч. 7. – С. 6. 2. Воля. – 1901, Рік II. – 15 січня, ч.2. – С. 6. 3. Воля. – 1901, Рік II. – 15 мая, ч. 10. – С. 6. 4. Воля. – 1903, Рік IV. – 15 липня, ч. 13. – С.1. 5. Воля. – 1905, Рік VI. – 1 падолиста, ч.15. – С.1 6.Воля. – 1906, Рік VII. – 15 січня, ч.2. – С.8 – 9. 7. Воля. – 1900, Рік I. – 15 мая, ч.10. – С.3.

ПОЛІТИЧНІ СИМПАТІЇ НАСЕЛЕННЯ ЛЬВІВСЬКОГО ПОВІТУ КІН. 20-Х РР. ХХ СТ. - СПРОБА НЕУПЕРЕДЖЕНОГО АНАЛІЗУ

Захарчин Н.Г.

Національний лісотехнічний університет України

Влітку 1927 р. у Львівському повіті, так само, як і у інших повітах трьох південно-східних воєводств Польської республіки, пройшли вибори до сільських і міських громадських рад. А 4 березня 1928 р. у Другій Речі Посполитій відбулися вибори до парламенту. Таким чином, передвиборча кампанія у Львівському повіті тривала майже рік – від весни 1927 до весни 1928 р. Результати виборів дають уявлення про тогочасні політичні переконання та симпатії тогочасних мешканців підльвівських сіл, населених переважно українцями. В свою чергу, аналіз суспільно-політичного життя у минулому дає можливість здійснювати прогнозування політичного розвитку сучасної Української держави і сьогодні. Йдеться передусім про розподіл симпатій східногалицького електорату між радикальними, поміркованими та лояльними до влади політичними силами. Як нам видається, ця величина педусім психологічна, оскільки вона характеризує таку невловиму величину, як рівень політичної радикалізації галицького електорату.

Щодо специфіки тогочасних політичних симпатій населення повіту, то у 1928 році Львівське повітове староство відзначало, що результати у Львівському повіті схожі із загально воєводськими. Так, у 71 гміні більшість у громадських радах представляли поміркований Безпартійний блок співпраці з урядом Йозефа Пілсудського (BBWR). Блок було утворено у 1927 р.; він являв собою об'єднання дрібних провладних політичних партій і угруповань, представників деяких національних меншин та членів Польської соціалістичної партії.

У 45 гмінах більшість здобуло УНДО (Українське національно-демократичне об'єднання). Це була знову ж таки опортуністична, поміркована політична сила. Партія організувала досить активну передвиборчу агітацію – більше ніж за місяць до виборів почав діяти вічевий рух у Львівському та інших повітах на підтримку українських кандидатур на посади у громадських радах [1; 2; 3; 4;] «Коли поклик Українського Національно-Демократичного Об'єднання до спільної виборчої акції, до спільного національного фронту не найшов відгомону у верхах інших політичних груп, то найшов його в масах. Вони зрозуміли, що до боротьби треба йти спільною масою» [5, с. 1].

УНДО ніколи не відзначалося особливим радикалізмом, разом з тим демонструвало впевнену непоступливість, коли йшлося про владні аспірації зменшення політичного впливу українського сегменту населення Другої Речі Посполитої.

Практична діяльність УНДО в соціальній сфері на селі була зосереджена головним чином на тому, щоб розвинути політичну свідомість українських селянських мас й перетворити їх в економічно сильні і незалежні соціальні верстви. [6, с. 346].

Шість гмін Львівського повіту надали перевагу (загальнодержавній) Селянській партії – Стронництву Хлопському (Stronnictwo Chlopskie) (створена у 1926 р. для захисту політичних, господарських, соціальних та культурних інтересів селян, переважно польських) та Українській соціалістично-радикальній партії. Остання до 1926 р. називалась УРП – українська радикальна партія, й змінила назву після приєднання до неї волинської групи есерів [7, с.177].

Програма соціал-радикалів ставила акценти на питаннях соціальних реформ, розвитку національного культурного життя тощо. У 1926–1927 рр. УСРП ініціювала у повіті організацію віч, де викривались неприглядні дії наказних війтів і комісарів, які за умови розпуску громадських рад, фактично одноосібно управляли місцевими громадами [8, с. 202].

Напередодні виборів до рад українські політичні сили намагались об'єднатися, однак консолідація так і не відбулася.

Три гміни Львівського повіту надали переваги польській ПСЛ (Польське Стронництво Людове) П'яст (PSL Piast). Представники регіональних організацій ПСЛ П'яст мали значний політичний досвід, утримуючи потужний засіб громадського впливу – щоденник «Kurjer Lwowski», який до 1920 р. залишався єдиним селянським часописом краю. Активну діяльність проводили також депутати від П'ясту у Законодавчому сеймі. Тому партія зберігала потужні позиції в житті Східної Галичини, все більше залучаючи прихильне селянське населення. [9, с.336].

Одна з східногалицьких гмін підтримала т.зв. старорусинів. Вони гуртувалися навколо (москвофільської. – Н.З.) Руської народної організації, й водночас шукали підтримки в польських урядових колах [7, с. 178]. До москвофільських партій слід віднести й маловпливову в підльвівських селах Руську аграрну партію, яка з посереднім успіхом намагалась прихилити до себе населення через діяльність москвофільського «Рільничого союзу» [10, арк. 250].

У виборах до парламенту Другої Речі Посполитої у березні 1928 р. брали участь 78,3 % виборців, що говорить про досить високу електоральну активність населення. Для порівняння, в незалежній Україні такі високі цифри наразі є рідкістю.

Вже згадуваний ББВР (BBWR) здобув 25,1 % голосів, що давало йому найбільше місць у парламенті (29,3 %), ліві партії (ППС і ПСЛ "Визволене") разом отримали 25 % (29,2 % місць), партії центру 10 % (12,1 %), національні меншини 21,1 % (19%), в тому числі українці 9% (7%). [11, с. 472].

Щодо політичних уподобань населення Львівського повіту під час виборів до сейму Польської держави, то Львівське повітове управління повідомило, що більшість відданих голосів отримало УНДО – загалом 16 824 голоси. З незначним відривом на другому місці опинилось ББВР (BBWR) – 16 357 голосів. Далі йшли Польська соціалістична партія (ППС) та Стронництво Хлопське (Stronnictwo Chlopskie), відповідно 6723 та 6358 голосів. Незважаючи на те, що партією, що набрала найбільшу кількість голосів виборців, стало УНДО, за загальною кількістю відданих голосів переміг у повіті польський табір. Так, за польські партії віддали свої голоси 33 639 осіб, за українські – 22 190 [12, арк. 42].

Зважаючи на відносну чисельну перевагу українського електорату над польським, робимо припущення, що перемога польських політичних сил значною мірою пояснювалася підтримкою польських партій зі сторони єврейської національної меншини, а також частини україномовних виборців. Очевидно, тогочасні польські політичні технології виявилися загалом успішнішими за українські.

Цікаво, що радикальні ліві політичні сили, як-от нелегальні КПП та КПЗУ та напівлегальний Сельроб (утворений 1926 р.), опинилися на маргінесі. Нелегальна УВО, попередниця ОУН, також не мала скільки-небудь помітного впливу на електоральні симпатії галичан. На нашу думку, слід відзначити - принаймні, напередодні Великої депресії - відносну політичну поміркованість українського (та й польсько-єврейського) галицького електорату і водночас доволі високу національну свідомість виборців-галичан.

1. Вічевий рух // Діло – 1927. – 11 травня. – С.3. 2. Вічевий рух // Діло. – 1927. – 15 травня. – С. 5. 3. Вічевий рух // Діло. – 1927. – 25 травня. – С. 2. 4. Вічевий рух // Діло. – 1927. – 11 червня. – С. 2. 5. Власними силами // Діло. – 1927. – 22 червня. – С. 1. 6. Іван Васюта. Перегрупування в Західноукраїнському національному русі в перші роки по анексії Східної Галичини (1923-1926) // Вісник Львівського університету. Серія історична. – Випуск 34. – Львів, 1999. – С. 341-354. – Режим доступу : http://www.anthropos.net.ua/jspui/bitstream/123456789/2781/1/341-354_Vasiuta_I.pdf 7. Кугутяк М. Галичина: сторінки історії. Нарис суспільно-політичного руху (XIX ст. – 1939 р.) [Текст] – Івано-Франківськ, 1993. – 200 с. 8. Соляр І. Ставлення УРП-УСРП до Польщі(1923 – 1939) / Георг Соляр // Проблеми гуманітарних наук: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка / ред. кол. Т. Біленко (головний редактор), Р. Попп, С. Макарчук та ін. – Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ ДДПУ імені Ів. Франка, 2011. – Випуск двадцять восьмий. Історія. – с. 198 – 211. 9. Калиняк Л. Соціальна база польських селянських партій Західної України (1919-1939 рр.) Актуальні проблеми історії України, Росії та країн Європи (1917- початок ХХІ ст.) с. 333-338. – Режим доступу : <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/39936/66-Kalinyak.pdf?sequence=1> 10. Державний архів Львівської області (ДАЛО), ф. 7, оп. 3, спр. 258, 321 арк. 11. Зашкільняк Л. Історія Польщі від найдавніших часів до наших днів. / Леонід Зашкільняк, Микола Крикун. – Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2002. – 752 с. 12. Державний архів Львівської області (ДАЛО), ф. 7, оп. 3, спр. 183, 76 арк.

СУЧАСНІ ЗМІ ЯК ВАЖЛИВИЙ ЧИННИК МОДЕЛЮВАННЯ СВІТОГЛЯДУ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Барановська Н.М.

Національний університет «Львівська політехніка»

Постановка проблеми. Однією із суттєвих проблем у сучасний період всезагальної інформатизації є вплив засобів масової інформації на формування світогляду людини, яка окреслюється у сучасній науковій думці декількома підходами. У цілому їх можна звести до двох: перший підхід визначає перевагу ЗМІ в тому, що будь-яка інформація за короткий час може бути ефективно і швидко поширена серед великої кількості людей. Тому ЗМІ виступають важливим